
**EROL BAŞARA’NIN ÇEŞİTLİ FORMLARDAKİ BESTELERİNİN PROZODİ BAKIMINDAN
İNCELENMESİ**

**An Examination of Composer Erol Başara's Works in Various Forms in Terms of Different Variables
and Prosody**

Funda KEKLİK KAL *

Tolga KARACA **

Ahmet Hakan BAŞ ***

ÖZ

Erol Başara, yirminci yüzyılda Türk müziğine hizmet etmiş, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu tarafından onaylanmış *Reyyâ* makamı, *muaşşer* usulü, *satranç* ve *aksak murabba* formlarını terkip eden, yaklaşık olarak üç yüz adet sözlü ve sözsüz formda eser bestelemiş ve bunların yetmiş ikisini Türkiye Radyo Televizyon Kurumu repertuarına kazandırmış bir bestekârdır. Bu araştırmada bestekârin sözlü eserleri, prozodi bakımından uygunluğunun tespit edilmesi amacıyla Prozodi İnceleme Tekniği ile incelenmiştir. Bu araştırmada, doküman incelemesi kapsamında eserler analiz edilmiş ve betimsel analiz yapılmıştır. Bestekârin Türkiye Radyo Televizyon repertuarında altmış üç adet sözlü eseri olduğu, eserlerde otuz dört farklı makamı kullandığı, en çok Acemaşiran ve Rast makamlarını tercih ettiği, kullandığı on bir farklı usulden en çok nim sofyan ve sofyan usulünü, eserlerinde söz yazarı olarak da en çok Celalettin Kurt'u tercih ettiği bulgularına ulaşılmıştır. Bestekârin sözlü eserlerinde altı farklı form kullandığı tespit edilmiş, bu nedenle araştırmada incelenen eserler altı adet form ile sınırlandırılmış, her formdan seçilen bir adet eserin prozodi bakımından incelemesi yapılmıştır. Araştırmada seçilen sözlü eserler Prozodi İnceleme Tekniği ile incelenmiş, kullanılan yöntemle göre güftelerin sözlü eser formlarına uygun bir şekilde yerleştirildiği ortaya çıkmış ve bu verilere dayanarak söz konusu eserlerin prozodiye uygun olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erol Başara, repertuar, eser inceleme, prozodi inceleme tekniği, analiz, prozodi.

ABSTRACT

Erol Başara, who served Turkish music in the twentieth century, composed approximately three hundred works in verbal and nonverbal forms, combining the *reyyâ* maqam, *muaşşer usul*, *satranç* (chess) and *aksak murabba* forms approved by Turkey Radio and Television, and seventy-two of them were included in the Turkey Radio and Television repertoire. He is an accomplished composer. In this study; the composer's works with lyrics were examined with the Prosody Analysis Technique in order to determine their suitability in terms of prosody. In this research, works were analyzed within the scope of document review and descriptive analysis was made. It has been concluded that the composer has sixty-three works with lyrics in the Turkey Radio and Television repertoire, uses thirty-four different modes, prefers the acemaşiran and rast mode most, prefers nim sofyan and sofyan the most among the eleven different usuls he uses, and Celalettin Kurt the most as a lyricist in his works. It was determined that the composer used six different forms in his works with lyrics, therefore, the works examined in the research were limited to six forms, and one work selected from each form was examined in terms of prosody. In the research; The selected works with lyrics were examined with Prosody Analysis Technique, it was revealed that the lyrics were placed in accordance with the works with lyrics according to the method used, and based on these data, it was determined that forms of the (not instrumental) works in question, were suitable for prosody.

Keywords: Erol Başara, repertoire, work review, prosody analysis technique, analysis, prosody.

Araştırma Makalesi/Research Article Geliş Tarihi/Received Date: 28.09.2022 **Kabul Tarihi/Accepted Date:** 13.12.2022

* **Sorumlu Yazar/Corresponding Author:** Öğr. Gör., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, fundakeklkk@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7440-7549

** Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, thy691@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6579-3465

*** Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, ahmethakanbas@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7156-4466

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Utterance of words in Turkish can change the meaning of the sentences they are used in. Just like in Turkish language, the careless use of words, syllables and the concept of emphasis in works with lyrics composed in Turkish music affects music negatively. The concept of prosody in Turkish music was first mentioned by Mahmut Ragıp Gazimihal (Ünal, 2021: 8) in the first half of the 20th century, and the first study on this subject was the notes of Arel, which was translated into contemporary Turkish by Murat Bardakçı (Güreyli, 1997: 4). Although the prosody technique in Turkish music can be defined as the harmony of words and music, Arel (1950: 293) describes prosody as follows: The word prosody comes from the Greek word prosody. Prosodia is the science of reading words properly, observing the emphasis, length and shortness of syllables in the Greek language. In this direction, the works of composer Erol Başara were handled with the developed Prosody Analysis Technique (PAT) method within the scope of the study. Erol Başara was born in Sivas in 1955. He started music when he was 13- 14 years old and continued to teach in 1976. In 1986, he completed his undergraduate education at Izmir Dokuz Eylül University Buca Education Faculty. His instrumental piece Şedaraban Zeybek is the first work accepted into the TRT repertoire. Erol Başara, who has prepared and directed numerous Turkish classical music concerts throughout his academic life, has many published works. The composer has 72 pieces in the TRT repertoire, as well as 6 award-winning pieces. He contributed to the TRT repertoire and the field of Turkish music with innovations such as reyya mode, muaşşer usul, limp murabba and chess form. The main problem of the research is to examine the composer's works with lyrics in terms of different variables, to determine the relationship between lyrics and composition and to reveal the prosody approach in his works. Therefore, the problem statement of the research is; What are the different variables in Erol Başara's works with lyrics and their compliance with the rules of prosody determined as. The aim of the research is to examine the works of composer Erol Başara, who is thought to have contributed to Turkish music in the field of composition, in terms of different variables, and to reveal the prosody of his (6 pieces) works selected in different forms and maqams. The data obtained in the research; It is considered important in terms of revealing how the composer's works selected in the research and accepted by TRT are processed in prosodic terms, that the research creates an auxiliary source for those who do prosody studies and that a new prosody technique (PAT) is used in the study of works. The selected works are limited to song, hymn, limp semai and folk song form among the composer's works with lyrics. The works were limited to prosody studies only, so aranağme and saz parts were not included in the study. As a result of the research, conducted approximately three hundred works were identified by the composer. While the universe of the research consists of 63 verbal works included in the TRT repertoire of the composer, 6 works with lyrics constitute the sample.

Methodology

In the research, the works of the composer were examined in terms of different variables, and the frequency analyzes of these variables were revealed using the *IBM SPSS Statistics 20 program*. The descriptive survey model was used as a model. The composer's works were accessed from the TRT repertoire (Ergen; 2022). In order to see the use of prosody in the composer's works, 6 works with lyrics were selected by purposive sampling method. In the examination of the composer's works in terms of prosody, the PAT method and the work of Hatipoğlu (1988) titled *Turkish Music Prosody* were used. While using the PAT method, attention was paid to the following points: The fastest order of the works corresponding to the open syllables was determined, and the use of the fastest order

in the open syllables was checked. The use of orders longer than this order in closed syllables has been checked. In Turkish, the extension of short syllables by taking them out of their own characteristics is called imâle (Hatipoğlu, a.g.e.: 26). Since the open syllables in some words are suitable for both short and long reading (Hatipoğlu, a.g.e.), these cases were not accepted as errors in PAT. Open syllables at the end of lines and sentences have been ignored, since all syllables that coincide with the end of a line or sentence and evoke a sense of melodic decision must be closed syllables. In the prosody analysis of the works, the emphasis of words, sentences and emotions in the lyrics were taken into account (Hatipoğlu, a.g.e.:29). If a syllable starting with a vowel comes after the closed syllable in the words in the work, then vasl becomes connexion (Hatipoğlu, a.g.e.: 23). If connexion is done, the closed syllable turns into an open syllable. This situation does not cause any problems in prosodic terms. This has been taken into account in the reviews. In order for the work to be approved in terms of prosodic, the margin of error in the work has been accepted as 20 percent.

Results

As a result of the literature review, approximately three hundred works belonging to Erol Başara were found. It has been determined that 63 of these works are recorded in the TRT repertoire and are works with lyrics. When the maqam, tempo and form characteristics of the composer's works are examined, the results are as follows: When the works are examined in terms of form, it is seen that the composer composed works in 6 different forms. At the same time, it was concluded that the composer composed works in 34 different modes and mostly benefited from the acemaşiran and rast modes in his compositions, he used 11 different usuls and preferred the nim sofyan and sofyan usuls most of these. In this research, 6 of these works were examined. It has been determined that the composer himself created the limp murabba and chess form, the reyya maqam and the muaşşer among these forms, which are among the works examined. It was concluded that the composer mostly used the words of Celalettin Kurt (11.1%), Âşık Ömer (9.5%), Esin Şenkal (9.5%) and Hüseyin Balkancı (9.5%) in his works. Prosodic examinations of the works were carried out with the developed PAT (prosody examination technique) method. As a result of the application of PAT to 6 selected works with lyrics; It has been concluded that the composer complies with the rules of prosody. It has been seen that the composer pays attention to the word, emotion and sentence stresses in his works, and the words he uses are suitable for the lyrics. The study of Hatipoğlu (1988), in which he emphasized the importance of lyrics in works with lyrics in terms of prosody, was also found to support the results of this research.

Türkçede kelimelerin telaffuzu, söyleniş şekli, kelimelerin ve kullanıldıkları cümlelerin anlamlarını değiştirebilmektedir. Bu durumda kelimelerin hecelerinin açık veya kapalı olması ya da vurgularına dikkat edilmesinin Türkçenin kullanılışını önemli ölçüde etkilediği görülmektedir. Türkçede olduğu gibi, Türk müziğinde bestelenen sözlü eserlerde de kelimelerin, hecelerinin ve vurgularının dikkatsiz kullanımı müziğin iletmesi gereken hissiyatı olumsuz yönde etkilemektedir. Türk müziğinde uzun yıllar hafızalarda yer etmiş eserlere bakıldığında bu eserlerin güfte ve besteleri arasındaki uyum dikkat çekmektedir. Bu uyumun müzikte prozodinin son derece önemli bir konu olduğunun göstergesi olarak düşünülmektedir.

Türk musikisinde prozodi kavramından ilk kez 20. yüzyılın ilk yarısında Mahmur Ragıp Gazimihal tarafından (Ünal, 2021: 8) bahsedilmeye başlanmış ve bu konudaki ilk çalışma Murat Bardakçı tarafından günümüz Türkçesine çevrilmiş olan Hüseyin Saadettin Arel'in notları olmuştur (Güreyli, 1997: 4). Sözlü musikide bir eser bestelenirken form ve usul kavramlarının aynı tertiple ilerlemesi prozodi konusu ile yakinen ilişkili olup, genellikle *nağme* adı verilen bölümlerle ifade edilebilmektedir. Bestelenme sürecinde olan bir eserin güftesi mırıldanılırken, hecelere biçilen uzama süresi çoğu zaman konuşuldukları esnada kullanılan hece uzunluklarından fazla olmalıdır. Yani prozodi, bestelenecek güftelerin en iyi şekilde okunmasını ve terennüm edilebilmelerini sağlamak için onlara nasıl ses giydirileceğini, ne gibi vurgular verileceğini ve diğerine göre ne derece devam edeceğini gösteren bir ilimdir (Arel, 1997: 28).

Klasik eserlerin bazıları prozodi yönünden değerlendirilse; usta çırak yöntemiyle öğrenilen kompozisyon ve diğer bilgilerin yanı sıra prozodi bilgisinin aktarımına rastlamış oluruz (Sayan, 2010: 282). Karataş (2020: 172), “Prozodi ilmi, kelimelerin eser içerisindeki kullanımı ile ilişkilidir. Buna göre eser içerisindeki kelimelerin yapısal özelliklerinin bozulup, bozulmayışı ile alakalı olarak eserin prozodisi hatalı veya hatasız olmaktadır”.

Gazimihal (1961: 210), prozodi ilmini şöyle açıklamaktadır: “Kökene *prosodi* şeklinde olan prozodi tabiri Yunanca pros (-göre) ve ode (-şarkı) kelimelerinden bileşiktir; şarkıya göre demektir.” Prozodi musikide söz ve müziğin uyumu olarak tanımlanabilir. Arapça’da *tecvid* olarak bilinen, seslerin uzunluğuna ve kısalığına göre Kur’an-ı Kerim okuma yöntemi, musikimizde prozodi olarak karşılık görmektedir. Prozodi, bütün müziklerde yer alan, her milletin dilinin bir gereği olarak önemli görülen ve göz ardı edilmemesi gereken bir ilimdir (Hatipoğlu, 1988: 1-3). Arel (1950), prozodiyi şu şekilde tarif etmektedir: Prozodi kelimesi Yunanca prosodiya sözünden gelmektedir. Prosodiya Yunan dilinde hecelerın vurgularına, uzunluk ve kısalıklarına riayet ederek kelimeleri düzgün okuma ilmidir. Genel olarak musikide prozodi unsurlarını, vurgu, vezin, nüans, ton, diksiyon, hecelerın uzunluk kısalık değerleri, taktî, durgu ve güftenin mânâsı vb. şeklinde ifade etmek mümkündür (Güreyli, 1997: 4). Tüm bu prozodik unsurlar göz önünde bulundurularak tahlil edilen eserlerde estetik ve uyum ortaya çıkarken oluşabilecek hatalar da daha yakından taranarak eser besteleme sürecinde bilinçlenme meydana gelir.

Erol Başara'nın Hayatı

Bestekâr Erol Başara, 1955 yılında Sivas'ta doğmuştur. Müziğe 13-14 yaşları arasında başlamıştır. 1976 yılında öğretmenliğe başlamış, 1986 yılında İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi'nde Lisans eğitimini tamamlamıştır. Türkiye Radyo Televizyon (TRT) kurumu repertuarına ilk kabul edilen eseri *ŞedarabanZeybek* isimli saz eseridir. ¹2001 de Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden Sanatta Yeterlik almıştır.

¹ Erol Başara, Kişisel Görüşme, Sivas, 08.06.2022.

Türk Milli Eğitiminin her kademesinde eğitimcilik yapan bestekâr 1985 yılından 2022 yılına kadar akademisyenlik yapmıştır. Akademik hayatının neredeyse tamamı Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde geçiren bestekâr 2009-2010 yılları arasında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde de görev yapmıştır.

Akademik hayatı boyunca sayısız Türk Sanat Müziği konserleri hazırlayıp yöneten Erol Başara'nın yayınlanmış çok sayıda makale, bildiri ve kitabı mevcuttur. Lisans ve lisansüstü derslerde keman, Türk Müziği Kompozisyonu ve müzik tarihi dersleri veren bestekârın TRT repertuarında yetmiş iki eseri bulunmaktadır. Ayrıca altı adet sözlü eseri çeşitli yarışmalarda ödül almıştır. Bu eserlerden bir tanesinin sözleri besteciye aittir.

Erol Başara, TRT repertuarına *Reyya* makamı, *muaşşer* usulü, *aksak murabba* ve *satrañç* formunu kazandıran bestekâr olmakla beraber bu buluşların sahibi olma özelliğini bünyesinde barındıran tek temsilcidir.

Bestekârların güfteleri eserlerinde işleyişini görebilmek, eserlerindeki prozodi yaklaşımını ortaya çıkarabilmek için farklı bestecilerin eserlerinin prozodi incelemelerini yapmanın gerekli olduğu düşünülmektedir.

Prozodi konusu ile ilgili yapılan literatür taraması sonucunda prozodi incelemelerinin yapıldığı ² çalışmaların olduğu görülmektedir. Bestekâr Erol Başara'nın sözlü eserlerindeki güfte ve beste ilişkisini tespit etmek ve onun eserlerindeki prozodi yaklaşımını ortaya çıkarmak bu araştırmanın ana problemini oluşturmaktadır.

Çalışmanın amacı doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi; "Erol Başara'nın sözlü eserlerindeki farklı değişkenler ve eserlerinin prozodi kurallarına uygunluğu nedir?" şeklinde belirlenmiştir.

Bu problem cümlesine bağlı olarak aşağıdaki alt problemler oluşturulmuştur.

1. Bestekârın eserlerinin makam, usul ve form özellikleri nelerdir?
2. Bestekârın eserlerinin söz yazarları kimlerdir?
3. Mahur şarkı *Ey Vasl-ı Cennet*'in künye, vezin bilgileri ve prozodi kurallarına uygunluk durumu nedir?
4. Uşşak şarkının künye, vezin bilgileri ve prozodi kurallarına uygunluk durumu nedir?
5. Reyyâ nakış ağır semainin künye, vezin bilgileri ve prozodi kurallarına uygunluk durumu nedir?
6. Rast aksak murabba *Ey Subh-i Ezel Cebîn-i Sâfi*'nin künye, vezin bilgileri ve prozodi kurallarına uygunluk durumu nedir?
7. Sûzinâk ilahinin künye, vezin bilgileri ve prozodi kurallarına uygunluk durumu nedir?
8. Gerdaniye türkü *Haber Aldım Turnadan*'ın künye, vezin bilgileri ve prozodi kurallarına uygunluk durumu nedir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Türk müziğine bestecilik alanında katkıları olduğu düşünülen bestekâr Erol Başara'nın eserlerini makam, usul, form, söz yazarı ve vezin özellikleri açısından incelemek, farklı form ve makamlarda seçilen (altı adet) eserlerinin prozodi bakımından işlenişini ortaya çıkarmaktır.

Araştırmanın Önemi

² (ör., Ergişi, 2007; Başara, 2013; Akanay, 1995; Akbay, 2020; Karaca, Köprülü, Işıldak ve Baş, 2021; Tan Sunat, N. 1994)

Bu araştırmada elde edilen veriler;

- Bestekârın TRT tarafından kabul edilen *muşşer* usulündeki eserini, *Reyya* makamındaki eserini, *satranç* formundaki eserini ve *aksak murabba* formundaki eserini prozodik açıdan nasıl işlediğini ortaya çıkarması açısından;
- Bestekârın eserleri arasından seçilen ilahi ve aksak semai formlarındaki eserlerini prozodik açıdan nasıl işlediğini ortaya çıkarması açısından;
- Prozodi çalışmaları yapanlara yardımcı kaynak oluşturması bakımından;
- PİT (Prozodi İnceleme Tekniği); tablo 1'de görüldüğü üzere, sözlü eserlerin prozodi açısından sembollerle daha kısa sürede incelenmesini sağlayan bir teknik olup, bu nedenle araştırmada kullanılması açısından önemli görülmektedir.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, literatür taraması sonucunda bestekâr Erol Başara'nın TRT repertuarında tespit edilen, altmış üç adet sözlü eser oluşturmaktadır. Örneklemi ise bestekârın sözlü eserlerinde kullanmış olduğu şarkı, ilahi, aksak semai, türküden oluşan altı adet sözlü eser formu oluşturmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma, bestekârın eserlerindeki prozodi incelemelerine yönelik olup aşağıdaki sınırlılıklar içerisinde gerçekleştirilmiştir.

- Seçilen eserler bestekârın sözlü eserleri içerisinde şarkı, ilahi, aksak semai ve türkü formu ile sınırlandırılmıştır.
- Bestekârın şarkı formundaki iki adet eserinde birbirinden farklı yeni form ve usul terkip edildiği için araştırmada iki tane şarkı formundaki eser ele alınmıştır.
- Eserler sadece prozodi ile ilgili incelemeler ile sınırlandırılmış, bu nedenle aranağme ve saz payları inceleme dışı tutulmuştur.
- Bestekârın yaklaşık olarak 300 adet eseri tespit edilmiş ve incelenen eserler, bu eserler arasından TRT repertuarına girmiş olan 72 eser içerisinde seçilmiştir.
- Sözlü eserlerde analiz edilen değişkenler makam, usul, form ve söz yazarı olarak sınırlandırılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmada bestecinin eserleri farklı değişkenler açısından doküman incelemesi yöntemi ile incelenmiş, eserlerin betimsel ve bibliyometrik analizi yapılarak, bu değişkenlerin frekans analizleri *IBM SPSS Statistics 20* programı kullanılarak ortaya çıkarılmıştır. Bu tip araştırmalar, verilen durumu oldukça tam ve dikkatli bir şekilde tanımlar (Büyüköztürk ve ark., 2019: 24). Erol Başara'nın eserlerine TRT repertuarından ulaşılmış ve prozodi incelemesi yapılmıştır. Bestekârın aruz ve hece vezni kullandığı şiirlerle ilgili yapmış olduğu besteler değerlendirmeye alınmıştır. Bestekârın eserlerindeki prozodi kullanımını görmek için, amaçlı örneklem yöntemi

ile altı adet sözlü eser seçilmiştir. Bu seçilme yöntemi, olasılı, seçkisiz olmayan, belli özelliklere sahip, bir veya daha fazla özel durumlarda çalışılmak istenildiğinde kullanılan bir özelliktir (Büyüköztürk ve ark., 2019: 92).

Bestekârın eserlerinin prozodi bakımından incelenmesinde PİT yönteminden ve Hatipoğlu (1988)'nin Türk Musikîsi Prozodisi isimli eserinden faydalanılmıştır. PİT yöntemi aşağıdaki hususlara dikkat edilerek yapılmıştır.

- 1- Eserlerde açık hecelere denk gelen en hızlı mertebesinin tespiti yapılmış, kullanılan en hızlı mertebenin açık hecelerde kullanımı kontrol edilmiştir.
- 2- Bu mertebeden daha uzun mertebelerin kapalı hecelerde kullanımı kontrol edilmiştir.
- 3- Prozodi incelemelerinde, güfteleri aruz ile yazılan eserlerde kullanılan kelimelerin yapısal ve dönemsel özelliklerinden dolayı aruz kusurlarından sayılan imâle, zihâf, ulama, med gibi kavramlar dikkate alınmıştır. Bu nedenle güftelerde, imâle olan yerlerde kısa heceler uzun, zihaf olan yerlerde uzun hece kısa, ulama olan yerlerde kelime sonundaki ünsüzler kelimenin başındaki ünlüye bağlı, med olan yerlerde ise uzun hece, ölçü gereği bir kısa hece kadar uzun olarak kabul edilmiştir. Bazı kelimelerdeki açık heceler hem kısa hem de uzun okunmaya müsait oldukları için (Hatipoğlu, 1988) bu durumlar prozodik incelemelerde hata olarak kabul edilmemiştir.
- 4- Mısra veya cümle sonuna denk gelen ve ezgisel karar hissi uyandıran tüm hecelerin kapalı hece olması gerektiğinden, mısra ve cümle sonlarındaki açık heceler kapalı hece olarak kabul edilmiştir.
- 5- Eserlerin prozodi incelemesinde güfte içerisindeki kelime, cümle ve duygu vurguları dikkate alınmıştır (Hatipoğlu, 1988: 29).
- 6- Eser içerisindeki sözlerde kapalı heceden sonra sesli harfle başlayan bir hece gelirse bu durumda vasl/ulama olmaktadır (Hatipoğlu, 1988: 23). Ulama yapıldığında takdirde kapalı hece açık heceye dönüşmektedir. Bu durum prozodik açıdan herhangi aksaklık ortaya çıkarmamaktadır. İncelemelerde bu durum dikkate alınmıştır.
- 7- Eserin prozodik açıdan onay alabilmesi için eser içerisindeki hata payı %20 olarak kabul edilmiştir.

PİT yönteminde kullanılan semboller aşağıdaki gibi belirtilmiştir.

Tablo 1. PİT Sembolleri

İşareti	Anlamları
1d	1. dörtlük
1b	1. beyit
1bt	1. bent
1m	1. mısra
1ö	1. ölçü
1v	1. vuruş
1dlp	1. dolap
2dlp	2. dolap
t	terennüm
n	nakarat
ah	açık hece
kh	kapalı hece
kv	kelime vurgusu
cv	cümle vurgusu
dv	duygu vurgusu
+	prozodi hatası yok
-	prozodi hatası var
-/+	Prozodi hatası var ama cümle sonu nedeniyle kabul edilebilir.

1d1m2ö1,2vkh-	1. dörtlüğün 1. mısraın, 1. ölçüsünün, 1. ve 2. vuruşunda kapalı hece prozodiye aykındır.
n1m2ö1vah-	Nakaratin 1. mısraının 2. ölçüsünün 1. vuruşunda açık hece hatası vardır.
3d2m3ö4vah-/+	3. dörtlüğün 2. mısraın 3. ölçüsünün 4. vuruşundaki açık hece prozodiye aykındır ama kabul edilebilir.
1d1m3ö+	Prozodiye uygundur.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde yöntem kısmında açıklanan tekniklerle elde edilen bulgular alt problemler sırasına göre verilmiş ve yorumlanmıştır.

Bestekârın Eserlerinin Makam, Usul ve Form Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 2. Bestekârın Eserlerinde Kullandığı Makamların Frekans Analizleri

Makamlar	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Acemaşiran	7	11,1	11,1	11,1
Acemkürdi	1	1,6	1,6	12,7
Aşkefza	1	1,6	1,6	14,3
Bayati	1	1,6	1,6	15,9
Eviç	1	1,6	1,6	17,5
Ferahfeza	1	1,6	1,6	19,0
Ferahnak	1	1,6	1,6	20,6
Gerdaniye	1	1,6	1,6	22,2
Hicaz	1	1,6	1,6	23,8
Hicazkâr	4	6,3	6,3	30,2
Hisar Buselik	1	1,6	1,6	31,7
Hüseyni	1	1,6	1,6	33,3
Karcığar	2	3,2	3,2	36,5
Kürdili Hicazkâr	1	1,6	1,6	38,1
Mahur	2	3,2	3,2	41,3
Muhayyer Kürdi	2	3,2	3,2	44,4
Neva	1	1,6	1,6	46,0
Neveser	1	1,6	1,6	47,6
Nihavend	4	6,3	6,3	54,0
Nikriz	2	3,2	3,2	57,1
Rast	5	7,9	7,9	65,1
Reyya	2	3,2	3,2	68,3
Saba	1	1,6	1,6	69,8
Segâh	3	4,8	4,8	74,6
Sultani Yegâh	3	4,8	4,8	79,4
Suzidil	1	1,6	1,6	81,0
Suzinak	3	4,8	4,8	85,7
Şedaraban	1	1,6	1,6	87,3
Şehnaz Buselik	1	1,6	1,6	88,9
Tahir	1	1,6	1,6	90,5
Tahir Buselik	3	4,8	4,8	95,2
Tarz-ı Nevin	1	1,6	1,6	96,8
Uşşak	1	1,6	1,6	98,4
Zavil	1	1,6	1,6	100,0
Total	63	100,0	100,0	

Tablo 2 incelendiğinde bestekârın eserlerinde sırasıyla en çok Acemaşiran (yedi adet), Rast (beş adet), Hicazkar (dört adet) ve Nihavend (dört adet) makamlarını kullandığı görülmektedir. Ayrıca bestekârın yirmi farklı makamda sadece birer adet eser bestelediği anlaşılmaktadır. Tabloya bakıldığında bestekârın sözlü eserlerinde toplamda 34 ayrı makam kullandığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3. *Bestekârın Eserlerinde Kullandığı Usullerin Frekans Analizleri*

Usuller	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Nim Sofyan	14	22,2	22,2	22,2
Semai	1	1,6	1,6	23,8
Muaşşer	1	1,6	1,6	25,4
Müsemmen	1	1,6	1,6	27,0
Sofyan	12	19,0	19,0	46,0
Aksak	11	17,5	17,5	63,5
Yürük Semai	8	12,7	12,7	76,2
Çift Usul	7	11,1	11,1	87,3
Düyek	2	3,2	3,2	90,5
Türk Aksağı	2	3,2	3,2	93,7
Raks Aksağı	2	3,2	3,2	96,8
Sengin Semai	2	3,2	3,2	100,0
Total	63	100,0	100,0	

Tablo 3'e bakıldığında bestekârın eserlerinde en çok nim sofyan (14 adet), sofyan (12 adet) ve aksak (11 adet) usullerini kullandığı anlaşılmaktadır. Bu verilere göre bestekârın üç farklı usulde sadece birer adet eser bestelediği görülmektedir. Tablo incelendiğinde bestekârın 11 farklı usulde eser bestelediği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca yedi eserde çift usul kullanıldığı bulgularına ulaşılmıştır.

Tablo 4. *Bestekârın Eserlerinde Kullandığı Formların Frekans Analizleri*

Formlar	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Şarkı	53	84,1	84,1	84,1
İlahi	5	7,9	7,9	92,1
Türkü	2	3,2	3,2	95,2
Ağır semai	1	1,6	1,6	96,8
Satranç	1	1,6	1,6	98,4
Aksak murabba	1	1,6	1,6	100,0
Total	63	100,0	100,0	

Tablo 4 incelendiğinde bestekârın eserlerinde en çok şarkı formunu (53 adet) kullandığı anlaşılmaktadır. Bu verilere göre bestekârın altı farklı formda eser bestelediği görülmektedir. Ayrıca bestekârın iki adet yeni formda (satranç-aksak murabba) beste yaptığı bulgularına ulaşılmıştır.

Bestekârın Eserlerinin Söz Yazarlarına İlişkin Bulgular

Tablo 5. *Bestekârın Eserlerinin Söz Yazarlarının Frekans Analizleri*

Söz Yazarları	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Adem Aydın	1	1,6	1,6	1,6
Ahmet Güneren	3	4,8	4,8	6,3
Anonim	1	1,6	1,6	7,9
Aşık Ömer	6	9,5	9,5	17,5
Bülent Bakiler	1	1,6	1,6	19,0
Celalettin Kurt	7	11,1	11,1	30,2
Celalettin Kurt-Erol Başara	1	1,6	1,6	31,7
Cevdet Aslangül	1	1,6	1,6	33,3
Efkari	2	3,2	3,2	36,5
Erol Başara	1	1,6	1,6	38,1
Esin Şenkal	6	9,5	9,5	47,6
Feyzi Halıcı	1	1,6	1,6	49,2
Fikret Kuşçuoğlu	1	1,6	1,6	50,8
Gevheri	2	3,2	3,2	54,0
Hüseyin Akkaya	1	1,6	1,6	55,6
Hüseyin Balkancı	6	9,5	9,5	65,1
İzzet Mola	1	1,6	1,6	66,7
Karacaoğlan	1	1,6	1,6	68,3
Mehmet Akif Ersoy	1	1,6	1,6	69,8
Mehmet Coşkun	1	1,6	1,6	71,4
Murat Kemal Kocabalı	2	3,2	3,2	74,6
Mustafa Birinci	1	1,6	1,6	76,2

Nuri Bey (Tokatlı)	2	3,2	3,2	79,4
Ömer Bedrettin Uşaklı	4	6,3	6,3	85,7
Rasih Bey	1	1,6	1,6	87,3
Şahin Uçar	1	1,6	1,6	88,9
Şems-İ Huda	1	1,6	1,6	90,5
Şemseddin Sivasi	1	1,6	1,6	92,1
Tahir Kaya	1	1,6	1,6	93,7
Vedat Fidanboy	3	4,8	4,8	98,4
Yunus Emre	1	1,6	1,6	100,0
Total	63	100,0	100,0	

Tablo 5'e bakıldığında bestekârın eserlerinde en çok Celalettin Kurt (yedi adet), Âşık Ömer (altı adet), Esin Şenkal (altı adet) ve Hüseyin Balkancı'nın (altı adet) sözlerini kullandığı anlaşılmaktadır. Bestekâr bir eserinde anonim sözler, bir eserinde ise kendi yazdığı sözleri kullanmıştır. Bu verilere göre bestekârın eserlerinde 28 farklı söz yazarından faydalandığı görülmektedir.

Mahur Şarkı Ey Vası-ı Cennet'in Künye, Vezin Bilgileri ve Prozodi Kurallarına Uygunluğuna İlişkin Bulgular

Eserin güftesinin Tokatlı Nuri'ye ait olduğu görülmüştür. Eser raks aksağı usülü ile 216 metronom hızında, 08.01.2018 tarihinde bestelenmiş olup, TRT Müzik Dairesi TSM Rep. No: 23303 ile kayıtlarda yer almaktadır. Bu eserde aruz vezni içerisindeki Müstef'ilâtün/ Müstef'ilâtün/ Müstef'ilâtün/ Müstef'ilâtün (Vezn-i Âher) kalıbı kullanılmıştır. Bestekâr bu eserde aynı kelimelerle aynı müzikleri besteleyerek *satranç* ismini verdiği yeni bir form oluşturma yoluna gitmiştir.

Tablo 6. Mahur Şarkı Ey Vası-ı Cennet isimli eserin PİT tablosu

1. Dörtlük 1. Mısra	1. Dörtlük 2. Mısra	1. Dörtlük 3. Mısra	1. Dörtlük 4. Mısra
1d1m9ö+	1d2m13ö+	1d3m17ö6vdv	1d4m21ö+
1d1m10ö+	1d2m14ö6vdv	1d3m18ö+	1d4m22ö+
1d1m11ö6vdv	1d2m15ö+	1d3m19ö+	1d4m23ö3vdv
1d1m12ö+	1d2m16ö+	1d3m20ö3vdv	1d4m24ö+

Eserin incelenmesi sonucunda, 24 ölçüden oluştuğu görülmektedir. Tablo 6'ya bakıldığında; yapılan prozodi incelemesinde eser içerisinde prozodiye uymayan bir ölçü bulunmadığı tespit edilmiştir. Güftenin bestekâr tarafından prozodi kurallarına uygun olarak bestelendiği görülmüş, eserin prozodiye uygun olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Uşşak Şarkının Künye, Vezin Bilgileri ve Prozodi Kurallarına Uygunluğuna İlişkin Bulgular

Eserin güftesinin Gevheri'ye ait olduğu görülmüştür. Eser muaşşer usülü ile 58 metronom hızında, 31.01.1995 tarihinde bestelenmiş olup, TRT Müzik Dairesi TSM Rep. No: 15102 ile kayıtlarda yer almaktadır. Bu eserin güftesi kalenteri türünün müstezat nazım şekli ile yazılmıştır. Bu şekilde yazılan kalenderlerde Mefülü/ Mefâilü/ Mefâilü/ Feülün kalıbı ile oluşturulan uzun mısralara Mefülü/ Feülün kalıplı kısa mısralar eklenir. Eklenen bu kısa mısralara ziyade, ayak veya yedek denir. Bu şekilde yazılan kalenderlere de ayaklı kalenderî veya yedekli kalenderî ismi verilir (Balkaya, 2012: 128). Eserin güftesi bu türe örnektir. Muaşşer usülü yürük semai ve sofyan usulleri birleştirilerek bestekâr tarafından oluşturulmuş ve usul TRT tarafından kabul edilmiştir.

Tablo 7. *Uşşak Şarkı isimli eserin PİT tablosu*

1. Dörtlük 1. Mısra	1. Dörtlük 2. Mısra	1. Dörtlük 3. Mısra	1. Dörtlük 4. Mısra
1d1m1ö6v-/+	1d2m1ö9v-/+	1d3m2ö6v-/+	1d4m2ö9v-/+
2. Dörtlük 1. Mısra	2. Dörtlük 2. Mısra	2. Dörtlük 3. Mısra	2. Dörtlük 4. Mısra
2d1m3ö2vdv	2d2m3ö+	2d3m4ö6v-/+	2d4m4ö9v-/+

Yapılan inceleme sonucunda, eserin dört ölçüden oluştuğu görülmektedir. Tablo 7'ye bakıldığında; yapılan prozodi incelemesinde eser içerisinde prozodi kurallarına uymayan bir ölçünün bulunmadığı tespit edilmiştir. Güftenin bestekâr tarafından prozodi kurallarına uygun olarak bestelendiği görülmüş, eserin prozodiye uygun olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Reyyâ Nakış Ağır Semai'nin Künye, Vezin Bilgileri ve Prozodi Kurallarına Uygunluğuna İlişkin Bulgular

Eserin güftesinin Ömer Bedrettin Uşaklı'ya ait olduğu görülmektedir. Eser sengin semai usulü ile 63 metronom hızında, 25.01.1998 tarihinde bestelenmiş olup, TRT Müzik Dairesi Rep. No: 17019 ile kayıtlarda yer almaktadır. Bu eserin güftesi halk edebiyatında kullanılan hece vezni ile yazılmıştır. Birinci mısra (5+6), ikinci mısra (4+3+4), üçüncü mısra (5+6), dördüncü mısra ise (4+3+4) hece vezni ile yazılmıştır. Terennüm bölümündeki iki mısra (5+5) hece vezni ile oluşturulmuştur. Reyyâ makamı bestekâr tarafından terkip edilmiş ve TRT tarafından kabul edilmiştir.

Tablo 8. *Reyyâ Nakış Ağır Ağır Semâi isimli eserin PİT tablosu*

1. Dörtlük 1. Mısra	1. Dörtlük 2. Mısra	1. Dörtlük 3. Mısra	1. Dörtlük 4. Mısra
1d1m1ö5vah-	1d2m5ö+	1d3m13ö5vah-	1d4m17ö+
1d1m2ö5v-/+	1d2m6ö5v-/+	1d3m14ö5v-/+	1d4m18ö5v-/+
1d1m3ö5vah-	1d2m7ö+	1d3m15ö5vah-	1d4m19ö+
1d1m4ö5v-/+	1d2m8ö5v-/+	1d3m16ö5v-/+	1d4m20ö5v-/+
Terennüm		Terennüm	
t9ö+		t21ö+	
t10ö+		t22ö+	
t11ö2vdv		t23ö2vdv	
t12ö+		t24ö+	

Eserin incelenmesi sonucunda, 24 ölçüden oluştuğu görülmektedir. Tablo 8'e bakıldığında; yapılan prozodi incelemesinde eser içerisinde dört ölçünün prozodiye uymadığı tespit edilmiştir. Bu ölçülerin eser içerisindeki yüzdeleri oranının %16,6 olduğu tespit edilmiştir. Bu ölçü sayısı oranı PİT yöntemindeki hata payı yüzdeleri (%20) oranının altında olduğundan, eserin prozodi kurallarına uygun olarak bestelendiği görülmüş, eserin prozodiye uygun olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Rast Aksak Murabba Ey Subh-i Ezel Cebîn-i Sâfi'nin Künye, Vezin Bilgileri ve Prozodi Kurallarına Uygunluğuna İlişkin Bulgular

Eserin güftesinin Mehmet Akif Ersoy'a ait olduğu görülmektedir. Eser aksak usulü ile 120 metronom hızında, 05.12.2021 tarihinde bestelenmiş olup, TRT Müzik Dairesi Rep. No: 24692 ile kayıtlarda yer almaktadır. Bu eserin güftesi aruz vezninin Mef'ûlü/ Mefâilün/ Feülün kalıbı ile yazılmıştır. Aksak murabba formu, murabba bestelerdeki çeşitli usuller yerine 9/8'lik aksak usul kullanılarak bestekâr tarafından oluşturulmuş ve TRT tarafından kabul edilmiştir.

Tablo 9. *Rast Aksak Murabba Ey Subh i Ezel Cebîn Sâfi isimli eserin PİT tablosu*

1. Dörtlük 1. Mısra	1. Dörtlük 2. Mısra	1. Terennüm
1d1m5ö+	1d2m7ö+	1t9ö+
1d1m6ö7v-/+	1d1m8ö7v-/+	1t10ö+
		1t11ö+
		1t12ö+
1. Dörtlük 3. Mısra	1. Dörtlük 4. Mısra	2. Terennüm
1d3m13ö+	1d4m15ö+	1t17ö+
1d3m14ö7v-/+	1d4m16ö7v-/+	1t18ö+
		1t19ö+
		1t20ö+
2. Dörtlük 1. Mısra	2. Dörtlük 2. Mısra	3. Terennüm
2d1m21ö+	2d2m23ö+	1t25ö+
2d1m22ö+	2d2m24ö+	1t26ö+
		1t27ö+
		1t28ö+
2. Dörtlük 3. Mısra	2. Dörtlük 4. Mısra	3. Terennüm
2d3m29ö+	2d4m31ö+	1t33ö+
2d3m30ö5vah-	2d4m32ö+	1t34ö+
		1t35ö+
		1t36ö+

Eserin incelenmesi sonucunda, 36 ölçüden oluştuğu görülmektedir. Tablo 9'a bakıldığında; yapılan prozodi incelemesinde eser içerisinde prozodiye uymayan bir ölçü bulunduğu tespit edilmiştir. Bu ölçünün eser içerisindeki yüzdeleri oranının %2,7 olduğu saptanmıştır. Bu ölçü sayısı oranı PİT yöntemindeki hata payı yüzdeleri (%20) oranının altında olduğundan, eserin prozodi kurallarına uygun olduğu görülmüştür. Güftenin bestekâr tarafından prozodi kurallarına uygun olarak bestelendiği görülmüş, eserin prozodiye uygun olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Sûzinâk İlahinin Künye, Vezin Bilgileri ve Prozodi Kurallarına Uygunluğuna İlişkin Bulgular

Eserin güftesinin Şemseddin Sivâsi'ye ait olduğu görülmektedir. Eser yürük semâi usulü ile 192 metronom hızında, 27.01.1993 tarihinde bestelenmiş olup, TRT Müzik Dairesi Rep. No: 14408 ile kayıtlarda yer almaktadır. Bu eserin güftesi aruz vezninin Müfteilün/ Müfteilün/ Fâilün kalıbı ile oluşturulmuştur.

Tablo 10. *Sûznak İlâhi Terk-i Cihan Eylemeyen N'eyledi isimli eserin PİT tablosu*

1. Beyit 1. Mısra	1. Beyit 2. Mısra	2. Beyit 1. Mısra	2. Beyit 2. Mısra
1b1m4ö+	1b2m7ö+	2b1m10ö+	2b2m14ö+
1b1m5ö+	1b2m8ö+	2b1m11ö+	2b2m15ö+
1b1m6ö4v-/+	1b2m9ö4v-/+	2b1m12ö1dlp+	2b2m16ö4v-/+
		2b1m13ö2dlp+	
3. Beyit 1. Mısra	3. Beyit 2. Mısra	4. Beyit 1. Mısra	4. Beyit 2. Mısra
3b1m20ö+	3b2m23ö+	4b1m26ö+	4b2m30ö+
3b1m21ö+	3b2m24ö+	4b1m27ö1vah-	4b2m31ö+
3b1m22ö4v-/+	3b2m25ö4v-/+	4b1m28ö1dlp+	4b2m32ö4v-/+
		4b1m29ö2dlp+	

Eserin incelenmesi sonucunda, 32 ölçüden oluştuğu görülmektedir. Tablo 10'a bakıldığında; yapılan prozodi incelemesinde eser içerisinde prozodiye uymayan bir ölçü bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu ölçünün eser içerisindeki yüzdeleri oranının %3,1 olduğu saptanmıştır. Bu ölçü sayısı oranı PİT yöntemindeki hata payı yüzdeleri (%20) oranının altında olduğundan, eserin prozodi kurallarına uygun olduğu görülmüştür. Güftenin bestekâr tarafından prozodi kurallarına uygun olarak bestelendiği görülmüş, eserin prozodiye uygun olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Gerdaniye Türkü Haber Aldım Turnadan'ın Künye, Vezin Bilgileri ve Prozodi Kurallarına Uygunluğuna İlişkin Bulgular

Eserin güftesinin Esin Şenkal'a ait olduğu anlaşılmaktadır. Eser nim sofyan usulü ile 60 metronom hızında, 03.07.2020 tarihinde bestelenmiş olup, TRT Müzik Dairesi Rep. No: 24029 ile kayıtlarda yer almaktadır. Bu eserin güftesinde halk edebiyatında yer alan hece vezni kullanılmıştır. Birinci dörtlüğün ilk üç mısrası (4+3), dördüncü mısrası ise (3+4) hece vezni ile yazılmıştır. İkinci dörtlüğün ilk üç mısrası (5+2), dördüncü mısrası ise (3+4) hece vezni ile yazılmıştır. Üçüncü dörtlükte ise ilk üç mısra (4+3) hece vezni, dördüncü mısra (3+4) hece vezni kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 11. Gerdaniye Türkü Haber Aldım Turnadan isimli eserin PİT tablosu

1. Dörtlük 1. Mısra	1. Dörtlük 2. Mısra	1. Dörtlük 3. Mısra	Nakarat	1. Dörtlük 4. Mısra
1d1m9ö+	1d2m11ö+	1d3m13ö+	n15ö+	1d4m21ö+
1d1m10ö+	1d2m12ö+	1d3m14ö+	n17ö+	1d4m22ö+
			n19ö+	
2. Dörtlük 1. Mısra	2. Dörtlük 2. Mısra	2. Dörtlük 3. Mısra		2. Dörtlük 4. Mısra
2d1m24ö+	2d2m26ö+	2d3m28ö+	n15ö+	1d4m21ö+
2d1m25ö+	2d2m27ö+	2d3m29ö2v-/+	n17ö+	1d4m22ö+
			n19ö+	
3. Dörtlük 1. Mısra	3. Dörtlük 2. Mısra	3. Dörtlük 3. Mısra		3. Dörtlük 4. Mısra
3d1m30ö2vah-	3d2m32ö2vah-	2d3m34ö2vah-	n15ö+	1d4m21ö+
3d1m31ö+	3d2m33ö+	2d3m35ö+	n17ö+	1d4m22ö+
			n19ö+	

Eserin incelenmesi sonucunda, 35 ölçüden oluştuğu görülmektedir. Tablo 11'e bakıldığında; yapılan prozodi incelemesinde eser içinde prozodiye uymayan üç ölçü bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu ölçünün eser içerisindeki yüzdelik oranının %8,6 olduğu saptanmıştır. Bu ölçü sayısı oranı PİT yöntemindeki hata payı yüzdelik (%20) oranının altında olduğundan, eserin prozodi kurallarına uygun olduğu görülmüştür. Güftenin besteci tarafından prozodi kurallarına uygun olarak bestelendiği görülmüş, eserin prozodiye uygun olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Eserin nakaratında kullanılan *aman* kelimesi bestekâr tarafından esere sonradan eklenmiştir.

SONUÇ

Yapılan kaynak taraması neticesinde Erol Başara'ya ait yaklaşık olarak 300 adet esere ulaşılmıştır. Bu eserlerden 72 tanesinin TRT repertuarında yer aldığı tespit edilmiştir. Araştırmada oluşturulan alt problemler kapsamında;

- Bestekârın eserlerindeki makam, usul, form özellikleri ve söz yazarları incelendiğinde çıkan sonuçlar şu şekildedir: Bestekârın TRT repertuarında bulunan eserlerinin 63 tanesinin sözlü eser olduğu tespit edilmiş, bu eserler form açısından incelendiğinde bestekârın altı farklı formda eser bestelediği görülmüştür. Aynı zamanda bestekârın eserleri incelendiğinde 34 ayrı makamda eser bestelediği ve bestelerinde en çok acemaşiran ve rast makamlarından istifade ettiği, usul olarak 11 farklı usul kullandığı, bu usullerden en çok nim sofyan ve sofyan usulünü tercih ettiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmada bu eserlerden altı tanesi incelenmiştir. İncelenen eserler içerisinde yer alan bu formlardan aksak murabba ve satranç formunu bestekârın oluşturduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca incelenen eserler sonucunda bestekârın Reyya makamını ve muaşşer usulünü oluşturulduğu görülmüştür.
- Bestekârın eserlerinde en çok Celalettin Kurt (yedi adet), Âşık Ömer (altı adet), Esin Şenkal (altı adet) ve Hüseyin Balkancı'nın (altı adet) sözlerini kullandığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

- *Ey Vasl-ı Cennet* eserinin güftesi Tokatlı Nuri'ye ait olduğu, raks aksağı usulü ile 216 metronom hızında, 08.01.2018 tarihinde bestelenmiş olduğu, TRT Müzik Dairesi TSM Rep. No: 23303 ile kayıtlarda yer aldığı görülmüştür. Eserde Müstef'ilâtün/ Müstef'ilâtün/ Müstef'ilâtün/ Müstef'ilâtün (Vezn-i Âher) aruz kalıbının kullanıldığı görülmüştür. Yapılan prozodi incelemesinde eser içerisinde prozodiye uymayan bir ölçü bulunmadığı tespit edilmiştir.
- *Dilber sana ben* eserinin güftesi Gevheri'ye ait olduğu, muaşşer usulü ile 58 metronom hızında, 31.01.1995 tarihinde bestelenmiş olduğu, TRT Müzik Dairesi TSM Rep. No: 15102 ile kayıtlarda yer aldığı görülmüştür. Eserde Mefûlü/ Mefâilü/ Mefâilü/ Feûlün kalıbı ile oluşturulan uzun mısralara Mefûlü/ Feûlün kalıplı kısa mısralar eklendiği görülmüştür. Yapılan prozodi incelemesinde eser içerisinde prozodi kurallarına uymayan bir ölçünün bulunmadığı tespit edilmiştir.
- *Seni andıkça üzülsem* de eserinin güftesi Ömer Bedrettin Uşaklı'ya ait olduğu, sengin semai usulü ile 63 metronom hızında, 25.01.1998 tarihinde bestelenmiş olduğu, TRT Müzik Dairesi Rep. No: 17019 ile kayıtlarda yer aldığı görülmüştür. Bu eserde halk edebiyatında kullanılan hece vezni kullanıldığı görülmüştür. Yapılan prozodi incelemesinde eser içerisinde dört ölçünün prozodiye uymadığı tespit edilmiştir. Bu ölçülerin eser içerisindeki yüzdeler oranının %16,6 olduğu tespit edilmiştir. Bu ölçü sayısı oranı PİT (prozodi inceleme tekniği) yöntemindeki hata payı yüzdeler (%20) oranının altında olduğundan, eserin prozodi kurallarına olarak uygun olduğu görülmüştür.
- *Ey subh-i ezel* eserinin güftesi Mehmet Akif Ersoy'a ait olduğu, aksak usulü ile 120 metronom hızında, 05.12.2021 tarihinde bestelenmiş olduğu, TRT Müzik Dairesi Rep. No: 24692 ile kayıtlarda yer aldığı görülmüştür. Bu eserin güftesinin Mef'ûlü/ Mefâilün/ Feûlün aruz kalıbı ile yazıldığı görülmüştür. Yapılan prozodi incelemesinde eser içerisinde prozodiye uymayan bir ölçü bulunduğu tespit edilmiştir. Bu ölçünün eser içerisindeki yüzdeler oranının %2,7 olduğu saptanmıştır. Bu ölçü sayısı oranı PİT yöntemindeki hata payı yüzdeler (%20) oranının altında olduğundan, eserin prozodi kurallarına uygun olduğu görülmüştür.
- *Terk-i cihan eylemeyen* eserinin güftesi Şemseddin Sivâsi'ye ait olduğu, yürük semâi usulü ile 192 metronom hızında, 27.01.1993 tarihinde bestelenmiş olduğu, TRT Müzik Dairesi Rep. No: 14408 ile kayıtlarda yer aldığı görülmüştür. Bu eserin güftesinin aruz vezninin Müfteilün/ Müfteilün/ Fâilün kalıbı ile oluşturulduğu görülmüştür. Yapılan prozodi incelemesinde eser içerisinde prozodiye uymayan bir ölçü bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu ölçünün eser içerisindeki yüzdeler oranının %3,1 olduğu saptanmıştır. Bu ölçü sayısı oranı PİT yöntemindeki hata payı yüzdeler (%20) oranının altında olduğundan, eserin prozodi kurallarına uygun olduğu görülmüştür.
- *Haber aldım turnadan* eserinin güftesi Esin Şenkal'a ait olduğu, nim sofyan usulü ile 60 metronom hızında, 03.07.2020 tarihinde bestelenmiş olduğu, TRT Müzik Dairesi Rep. No: 24029 ile kayıtlarda yer aldığı görülmüştür. Bu eserde halk edebiyatında kullanılan hece vezni kullanıldığı görülmüştür. Yapılan prozodi incelemesinde eser içerisinde prozodiye uymayan üç ölçü bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu ölçünün eser içerisindeki yüzdeler oranının %8,6 olduğu saptanmıştır. Bu ölçü sayısı oranı PİT yöntemindeki hata payı yüzdeler (%20) oranının altında olduğundan, eserin prozodi kurallarına uygun olduğu görülmüştür.

Eserlerin prozodik incelemeleri, PİT ile gerçekleştirilmiştir. PİT ile yapılan eser incelemelerinin prozodik yapıyı bir bütün olarak görmek açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Karaca, Köprülü, Işıldak, Baş (2021)'in çalışması da benzer bulgularıyla bu sonucu desteklemektedir. PİT'in esere uygulanması sonucunda; altı adet

sözlü eserde bestekârın prozodi kurallarına riayet ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bestekârın eserlerinde, kelime, duygu ve cümle vurgularına dikkat ettiği, kullandığı sözlerin güfte vasfına uygun sözler olduğu görülmüştür. Hatipoğlu (1988)'nin prozodi açısından sözlü eserlerde güftenin önemini vurguladığı çalışma da bu araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

- Bu araştırma, Türk müziğinde sözlü eser formunda eser bestelemeye yeni başlamış bestekârlara prozodi konusunda yol göstermesi açısından önerilmektedir.
- Türk müziği eserleri prozodi yönünden dönemsel olarak incelenerek ilgili dönem bestekârlarının eserlerindeki prozodik bakış açıları tespit edilip, bu dönemler arasında karşılaştırma yapılabilir.
- Prozodi konusuyla ilgili mevcut kaynaklar rehberliğinde yeni bestekârlara refakat edecek güncel bir Türk Müziği prozodi metodu yazılabilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Akanay, S. (1995). *Rahmi Beyin eserlerinde prozodi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akbay, F. (2020). *Sözlü Türk müziğinde dönemsel prozodi anlayışı ve seçilmiş bestekârların eserlerinin prozodik açıdan incelenmesi*. İstanbul: Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arel, H. S. (1950). Musikide prozodi. *Z Kültür, Sanat, Şehir Tematik Dergi*, 2020/4.
- Arel, H. S. (1997). *Prozodi dersleri*. M. Bardakçı (Yay. Haz.), İkinci Baskı, Pan Yayınları, İstanbul.
- Balkaya, A. (2012). Âşık tarzı şiir geleneğinde kalenderî türü. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (TAED)*, 48, 117-132.
- Başara, E. (2013). Aruz vezninin belli bir kalıbında yazılmış güftelerin sengin semâî usulü ile bestelenmesinde görülen bazı prozodik özellikler. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37(2), 41-48.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2019). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ergişi, S. (2007). *Sözlü Türk müziğinde prozodi*. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gazimihal, M. R., (1961). *Musiki sözlüğü*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Güreyli, G. (1997). *Ahmet Cevdet Çağla'nın eserlerinde prozodi*. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hatipoğlu, A. (1988). *Karşılaştırmalı ve uygulamalı Türk musikîsi prozodisi*. TRT Basılı Yayınlar Müdürlüğü Yayınları: Ankara.
- Karaca, T., Köprülü, G., Işıldak, C. K. ve Baş, A. H. (2021). Türk müziğinde yeni bir prozodi inceleme tekniği önerisi (Erol Sayan Örneği). *İdil*, 85, s. 1275–1292. doi: 10.7816/idil-10-85-01.

Karataş, Ö. S. (2020). Beste ve güftesi Zeki Ârif Ataergin'e ait sûzinâk makamındaki eserlerin prozodi analizi. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 8(21), 171-189.

Sayan, E. (2010). *Ulusal müziğimiz teknik-analiz ve bestecilik*. Boyut Yayıncılık, İstanbul.

Tan Sunat, N. (1994). *Hacı Arif Bey'in çeşitli makamlardaki aksak, curcuna ve Türk aksağı usullerindeki 50 şarkısının prozodik tahlili*. İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ünal, A. (2021). *Arif Sami Toker'in on eserinin prozodik açıdan incelenmesi*. Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Musikisi Anasanat Dalı Türk Musikisi Yüksek Lisans Programı, İstanbul.

Kişisel Görüşmeler

Başara, E., (2022, Haziran 08). Telefon Görüşmesi, Sivas.

Görsel Kaynakçası

Nota 1: TRT Müzik Dairesi TSM Rep. No. 23303

Nota 2: TRT Müzik Dairesi TSM Rep. No. 15102

Nota 3: TRT Müzik Dairesi TSM Rep. No. 17019

Nota 4: TRT Müzik Dairesi TSM Rep. No. 24692

Nota 5: TRT Müzik Dairesi TSM Rep. No. 14408

Nota 6: TRT Müzik Dairesi TSM Rep. No. 24029

EKLER

MAHUR ŞARKI
Ey Vasl-ı CennetT.R.T Müzik Dairesi
T. S. M REP NO: 23303

Raks Aksağı

♩:216

Söz: Tokatlı NURİ
Müzik: Erol BAŞARA
08.01.2018

Ey vas lı cen net kıl câ na min net vay ser vi ka met can iç re can sın
Kıl câ na min net vay ser vi ka met can iç re can sın nev res fi dan sın
Vay ser vi ka met can iç re can sın nev res fi dan sın şû hi ci han sın
Can iç re can sın nev res fi dan sın şû hi ci han sın göz den ni han sın

Ey vasl ı cennet/ kıl câna minnet/ vay servi kamet/ can içre cansın
Kıl câna minnet/ vay servi kamet/ can içre cansın/ nev-res fidansın
Vay servi kamet/ can içre cansın/ nev-res fidansın/ şûh-i cihansın
Can içre cansın/ nev-res fidansın/ şûh i cihansın/ gözden nihansın

Müstefilâtün / Müstefilâtün / Müstefilâtün / Müstefilâtün

Vezn-i Âher

Bu çalışmada, aynı kelimeler aynı müzikle bestelenerek yeni bir form oluşturma yoluna gidilmiştir.

Şekil 1. Mahur Şarkı, Erol Başara, TRT Rep. No. 23303.

Senin Semâî Reyvâ Nakış Ağır Semâî

♩ = 63

Söz : Ö. Bedrettin UŞAKLI
Müzik : EROL BAŞARA

Ah Seni an dık sa ü zül sem de ji ne
Ah Ya na rim süz me de rin den de ri ne
Seni an dık sa ü zül sem de ji ne
Ya na rim süz me de rin den de ri ne
Vur gu num ben o si yah göz le ri ne
Vur gu num ben o si yah göz le ri ne
Cä nim öm rüm gel gon ca gü lüm gel
Cä na can kat gel gel ey naz lim gel

Seni andıkça üzülsem de yine
Vurgunum ben o siyah gözlerine
Yanarım sürme derinden derine
Vurgunum ben o siyah gözlerine
Terennüm : Cänim ömrüm gel, gonca gülüm gel
Cäna can kat gel, gel ey nazlim gel

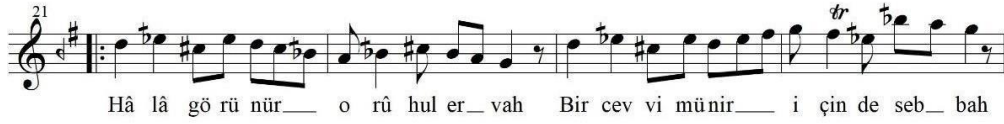
Suzuk - A. Akkonda lütfen 4 bidu ve 4/4 de çıktı.

Rast Aksak Murabba*

TRT Rep.no:24692 Ey Subh i Ezel Cebîn i Sâfi

Söz:M.Akif ERSOY
Müzik:Erol BAŞARA
5.12.2021

Aksak
♩:120

29
Ey saf ha i vec_ hi â ye ti_nur Ceb hen de me â_ li kev ni mes tûr

33
Ten ne ne tâ dir ten yel le le nâ dir ten tâ_ dir_ ten ne ne nen yel le le nâ dir ten_
Ağırlaşarak

*Aksak Murabba Formu, Murabba Bestelerdeki çeşitli usûller yerine

9/8'lik Aksak Usûlü kullanılarak, tarafımdan oluşturulmaya çalışılmıştır.

HASBİHAL'DEN

Ey subh-i ezel cebîn-i sâfî,
Envârının olmaz inkisâfî .
Yeldâ-yı adem cihânı alsa,
Eşbâh bütün zalâma dalsa,
Hâlâ görünür o rûhu'l-ervâh
Bir cev-v-i münîr içinde sebbâh !
Ey safha-i vechi âyet-i nûr,
Cebhende meâl-i kevn mestûr ;

SŪZNÂK İLÂHÎ

Yürüksemâî

♩=192

Güfte: Şemseddin Sivâsî

Beste: Erol Başaran

(Saz... ...) Ter- ki ci-han
Vec- hi gı- nâ
ey- le-meyen ney- le- di Sû- di zi-yân ey- le-meyen
gös- te- rü ben her ha- se Fak- rı ni-hân ey- le-meyen
ney- le- di Rû- yi ha- kî- kat- den a- çıp per- de- sin
ney- le- di Nef- si ha- rû- dı- na ri- yâ- zat ve- rip
per- de- sin Gay- bı a- yân ey- le- me- yen ney- le- di D.C.
zat ve- rip Ah- zi i- nân ey- le- me- yen ney- le- di

Terk-i cihân eylemeyen n'eyledi
Sûd-i ziyân eylemeyen n'eyledi

Rûy-i hakikatten açıp perdesin
Gaybı ayân eylemeyen n'eyledi

Vech-i gınâ gösterüben her hase
Fakrı nihân eyleyen n'eyledi

Nefs-i harûdına riyâzat verip
Ahz-i inân eylemeyen n'eyledi

Bâğ-ı cihânda verd-i ra'nâ iken
Haddin hazân eylemeyen neyledi

Gözler nicesin vakt-i seher sanıp
Âh u figân eylemeyen neyledi

Şemsî bu yolda kabza-i peyk tutup
Kaddin kemân eylemeyen neyledi

(Şemseddin Sivâsî Dîvânı s.136)

Şekil 5. Suzinak İlahi, Erol Başara, TRT Rep. No. 14408.

E.R.T Müzik Dairesi

T. S. M. REP. NO: 24029

Gerdaniye Türkü Haber Aldım Turnadan

Nimsofyan

♩:60

Söz: Esin ŞENKAL

Müzik: Erol BAŞARA

Temmuz-2020

Aranağme, kuple aralarında bir defa çalınır.

1,2,3

Ha ber al dım_ tur_ na dan Gur bet de nen_ di yar_ dan

Se lam gel di o yar_ dan A man_ Saz_

A man_ Saz_ A man_ Saz_

Gü lü yor bah tın_ gö nül D.C

Bitirirken, son iki ölçü ağırlaşarak tekrarlanır. SON

Has ret gün le ri bit ti Bül bül da lim da öt tü

28

Yar aş ka ni yet et ti So na er di ge ce ler

32

Dİ lim aş kı he ce ler Çö zül dü bil me ce ler

HABER ALDIM TURNADAN
GURBET DENEN DİYARDAN
SELAM GELDİ O YARDAN
GÜLÜYOR BAHTIN GÖNÜL

HASRET GÜNLERİ BİTTİ
BÜLBÜL DALIMDA ÖTTÜ
YAR AŞKA NİYET ETTİ
GÜLÜYOR BAHTIN GÖNÜL

SONA ERDİ GECELER
DİLİM AŞKI HECELER
ÇÖZÜLDÜ BİLMECELER
GÜLÜYOR BAHTIN GÖNÜL